

P. Leszkovszky Pál O.P.

Gondolatok a bérálás szentségéről

A bérálás a szentségek közé tartozik, vagyis az egyik a Krisztus által alapított jelek és eszközök közül, amelyek kifejezik és erősítik a hitet, Istennek megadják a tiszteletet és megszentelik az embert¹.

Az Egyház tanítóhivatalának megnyilatkozásai közül idézhetjük a firenzei zsinatot (1439) amely az örményeknek szóló határozatban² rögzíti, hogy a bérálás szentség. Ugyanezt vallja a tridenti hitvallás³; a tridenti zsinat pedig súlyos büntetéssel sújtja azokat, akik tagadják, hogy a bérálás valódi, a szó szoros értelmében vett szentség (verum et proprium sacramentum)⁴.

A hit fénye által megvilágított értelem is helyénvalónak látja, hogy van ez a szentség.

Szent Tamás fejti ki a Summa Theologiae-ben⁵, hogy az Újszövetségben a szentségek a kegyelem meghatározott működéseikhez kapcsolódnak: ahol a kegyelem speciális hatása érvényesül, oda külön, speciális szentség van rendelve. Minthogy az érzékelhető és testi dolgok hasonlóságot mutatnak a szellemi és megérthető dolgokhoz, a testi élet történései jelzést adnak számunkra a kegyelem szellemi életéről. A testi életben bizonyos tökéletességet jelent, hogy az ember eléri teljesen kifejlett korát, és alkalmassá válik teljes értékű emberi cselekedetekre. Így a születésen kívül, amelyben elnyerjük a testi életet, van növekedés is, amellyel eljutunk a teljesen kifejlett korba. Ehhez hasonlóan az ember a lelki életet a keresztségben, a lelki újjászületésben, a lelki életnek mintegy felnőtt korú teljességét pedig a bérálásban kapja meg, amely a Szentlélek teljességének elnyerésére szolgál⁶.

A bérálás a keresztséggel és az Oltáriszentséggel együtt a keresztény beavatás szentségei közé tartozik. Hangsúlyozandó ennek a három szentségnek az egységbe tartozása, az, hogy a keresztségben kapott kegyelem mintegy a bérálásban lesz teljesség⁷.

Ugyanakkor kerülendő az ellenkező végletbe menő túlzás is, amely szerint ezek a szentségek nem választhatók el egymástól: csak a bérálással és az Oltáriszentség vételével együtt lenne érvényes a keresztség. Ezt a nézetet XII. Benedek pápa 1341-ben ítélte el az örmények tévedései közt⁸.

¹ A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1210.; Az Egyházi Törvénykönyv (Codex Iuris Canonici) 840. kán.

² Enchiridion Symbolorum auctore H. Denzinger, 697.

³ Denzinger, 996.

⁴ Canon 1. de Confirmatione, Denzinger, 871.

⁵ Summa Theologiae, p. III, q. 72. a.1. in corp.

⁶ Summa Theologiae, p. III, q. 72. a. 2. ad 2.

⁷ A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1285.

⁸ H. Denzinger, 542.

A bérálásban a Szentlelket kapjuk, növekedés⁹ és erő¹⁰ forrásaként a lelki küzdelemhez¹¹. Tehát a Szentlélek teljességében¹² árad ki a keresztény hívőre. Ez a szentség teljessé teszi a keresztségben kapott kegyelmet: megerősíti bennünk az istengyermekséget és az Egyházhöz tartozásunkat, hogy jobban részt vegyünk annak küldetésében, szóval és cselekedettel tanúságot tegyünk keresztény hitünkről¹³.

Eltörölhetetlen jegyet vés a lélekbe¹⁴.

Az egyházjog szerint minden nem megbérált keresztény felveheti¹⁵. Ez nem pusztán tetszés szerinti lehetőség megadását jelenti: ezt a szentséget minden megkeresztelt hívőnek fel kell vennie¹⁶. „Minden megkeresztelt, aki még nincs megbérálva, felveheti, és fel kell, hogy vegye a bérálás szentségét.”¹⁷. „A hívők kötelesek ezt a szentséget idejében felvenni”¹⁸.

Ennek a követelménynek az észszerűsége belátható, ha meggondoljuk, hogy a szentségek által Isten működik, adja kegyelmét az embernek. Istennek pedig „tökéletes minden műve”¹⁹, tehát szándékával a kegyelem kiáradásának teljessége áll összhangban. Ez a teljesség Isten akaratának megfelelően valósul meg az egyes emberekben, hiszen a Szentlélek lelki adományait „tetszése szerint osztja kinek-kinek”²⁰. A Boldogságos Szűz az, aki kegyellemmel teljes²¹.

Isten akaratának megvalósulásában, így a kegyelem szentségek általi közlésében is van szerepe az emberek szabad akaratú tevékenységének: az apostoli működést folytató emberrel szemben követelmény a személyes döntésen alapuló erkölcsi magatartás. „Úgy tekintsenek minket az emberek, mint Isten titkainak gondnokait. A gondnokoktól természetesen egyet követelnek meg: hogy hűségesebben bizonyuljanak”²². A hűség egyrészt azt követeli, hogy mindenkinek ki kell szolgálnunk a szentségeket: Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözljön”²³, másrészt úgy kell végeznünk a szentségek kiszolgáltatását, hogy ezáltal az embereknek „életük legyen, és bőségben legyen”²⁴ — amiért Jézus közénk jött. „Bőségben”, a Vulgáta fordítása szerint „abundantius”, bőségesebben, teljesebben: ez valósul

---

⁹ Denzinger, 419.

¹⁰ Denzinger, 697.

¹¹ Summa Theologiae, p. III, q. 72. a. 1.; a. 4.

¹² A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1302.

¹³ A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1616.

¹⁴ Denzinger, 695; 852; 960.

¹⁵ Az Egyházi Törvénykönyv (Codex Iuris Canonici), 899. kánon, 1. §.

¹⁶ Summa Theologiae, p. III, q. 72. a. 8. in c.

¹⁷ A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1306.

¹⁸ Az Egyházi Törvénykönyv (Codex Iuris Canonici), 890. kánon.

¹⁹ Mtörv. 32, 4

²⁰ 1 Kor. 12, 11

²¹ Lk. 1, 28

²² 1 Kor. 4, 1-2

²³ 1 Tim. 2, 4

²⁴ Jn. 10, 10

meg a bérmálás szentsége által, amely teljesebbé teszi a keresztségi kegyelmet²⁵. A keresztségben elnyert megszentelő kegyelmet bőségesebben, teljesebben kapjuk meg a Szentlélek által a bérmálásban²⁶.

Azzal kapcsolatban, hogy a bérmálás szentségére minden hívő jogosult, külön hangsúlyozandó, hogy ez így van a kisgyermek és a halálveszélyben forgó hívek esetében is. Kisgyermek bérmálásáról intézkedik, rájuk vonatkozó megkülönböztetések nélkül, Szt. I. Ince pápa²⁷. A Katolikus Egyház Katekizmusa szerint, jóllehet a latin egyház szokása az értelmes korban történő bérmálkozást írja elő, halálveszély esetén kisgyermek is megbérmálendő²⁸. Az Egyház azt akarja, hogy a világból távozásakor egyetlen, bármilyen kicsiny gyermeke se legyen híjával a Szentlélek krisztusi teljességet adó ajándékának²⁹.

Szent Tamás kifejezetten említi a halál előtt állókat, amikor azt tárgyalja, hogy mindenkinek kiszolgáltatandó a bérmálás szentsége. Kisgyermeknek is, mivel a megbérmáltan elhunyt kisgyermek az örök életben nagyobb dicsőségben részesülnek, ahogy itt, ebben a világban több kegyelmet kaptak³⁰. Ez egyébként logikusan következik a lélekbe vésett jegy eltörölhetetlen jellegéből³¹: ami eltörölhetetlen, azt a halál sem tudja megsemmisíteni.

Így utasítja el Szent Tamás azoknak az érvelését, akik szerint nincs szükség a haldoklók megbérmálására, mert ők már nem készülnek az élet küzdelmeire és tanúságtételére, amihez a megerősítő kegyemet adja a bérmálás. — Az élet küzdelmeiben valóban nem fognak részt venni, de az elnyert kegyelem révén dicsőségük nagyobb lesz az örökkévalóságban. A léleknek adott kegyelmi ajándékok nem csak ennek a világnak az életére szólnak. A mennyország örök élete, és annak nagyobb dicsősége is hozzá tartozik a Jézus által ígért teljesebb élethez³².

Fontos kérdés, hogy ki szolgáltathatja ki ezt a szentséget. A legrégebbi időktől élő hagyomány, hogy a megszentelő kegyelmet a hívekben teljessé tevő bérmálás szentségének rendes kiszolgáltatója a papság lelki hatalmával legfelső fokon rendelkező püspökök³³.

Ugyanakkor tény az is, hogy a keleti egyházak emberemlékezetet meghaladó szokásjoga szerint ott a keresztséget követően az áldozópapok is kiszolgáltatták a bérmálás szentségét. Adott esetekben a pápa által adott meghatalmazás alapján a nyugati (latin rítusú)

²⁵ A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1316.

²⁶ Summa Theologiae, p. III, q. 72. a.2. ad 2.; és a. 7. ad 3.

²⁷ Denzinger, 98.

²⁸ A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1307.

²⁹ A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1314.

³⁰ Summa Theologiae, p. III, q. 72. a. 8. ad 4.

³¹ Enchiridion Symbolorum auctore H. Denzinger, 695; 852; 960.

³² Jn 10, 10.

³³ Denzinger, 419; 697; Az Egyházi Törvénykönyv (Codex Iuris Canonici), 882. kánon; A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1312; 1213; Summa Theologiae, p. III, q. 72. a. 11. in c.

egyházban is bérmálhattak áldozópapok³⁴, de mindig az Egyházban Krisztus személyét képviselő püspök³⁵ által megszentelt krizma felhasználásával³⁶

A jelenleg érvényben lévő egyházjog szerint szükség esetén (súlyos okból) a püspök vagy külön engedéllyel bérmálásra felhatalmazott pap egyes esetekben papokat vehet maga mellé, hogy ők is kiszolgáltassák a szentséget³⁷, halálveszélyben lévő híveket minden pap megbérmálhat³⁸. A katekizmus francia nyelvű kiadása, erősebb kifejezéssel élve, úgy mondja, hogy „meg kell bérmálnia”. Egyértelmű tehát, hogy bizonyos esetekben maga a jog ad felhatalmazást áldozópapoknak a bérmálásra.

Ennek a lehetőségét, úgy gondolom, az adja meg, hogy az áldozópap az egyházi rend szentségének általa felvett fokozatának erejében rendelkezik a bérmáláshoz szükséges szentségi hatalommal. Ha nem így lenne, pápai engedély sem adhatná meg hozzá a hatalmat, ugyanúgy, ahogy — véleményem szerint — diakónus semmiféle egyházi engedély vagy meghatalmazás birtokában sem mutathat be szentmiseáldozatot vagy adhat szentségi feloldozást. A keleti egyházak papjainak emberemlékezet óta fennálló gyakorlata is úgy értelmezhető, hogy (legalábbis) hallgatólagos pápai engedély alapján szolgáltatják ki a bérmálás szentségét. Nem fogadható el az a gondolat, hogy a keleti papok szentségi hatalma nagyobb lenne, mint a latin szertartásúaké: a szentségek azonosak az egész anyaszentegyházban. Ha nem így lenne, nem volna lehetséges, hogy latin szertartásban felszentelt pap (a Szentszék engedélyével) keleti szertartás szerint is végezzen papi szolgálatot. Márpedig tény az, hogy van ilyen.

Az, hogy rendszeren csak püspök és áldozópap nem szolgáltathatta ki a bérmálás szentségét, véleményem szerint nem az áldozópapi rend szentségi hatalmának hiányával magyarázható, hanem egyházi rendelkezésként értelmezendő, amely alól a pápa felmentést adhatott.

Az eddig tárgyaltakból gyakorlati teendők is következnek.

Egyrészt, gondot kell fordítanunk arra, hogy a hívek életéből ne maradjon ki a bérmálás szentségében való részesedés. Természetesen senkit sem kényszeríthetünk erre, de talán már a másik véglet túlzása felé közeledünk, ha egyáltalán nem is tartjuk fontosnak, vagy fel sem merül a gondolata az iskoláskorból kinőtt híveinkkel kapcsolatban. (Például, akik gyermekkorukban elhagyták a vallásos életet, és felnőttként tértek vissza a gyakorló kereszténységhez.)

---

³⁴ Denzinger, 697; Summa Theologiae, p. III, q. 72. a. 11. ad 1.

³⁵ Summa Theologiae, p. III, q. 72. a. 3. ad 3.

³⁶ Denzinger, 697.

³⁷ Az Egyházi Törvénykönyv (Codex Iuris Canonici), 884. kánon, 2. §

³⁸ Az Egyházi Törvénykönyv (Codex Iuris Canonici), 883. kánon 3. §; A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1314.

Másrészt, komolyan kell vennünk a bérálás szerepét a betegek ellátásában. Súlyos betegek, különösen haldoklók ellátásának lényeges eleme a bérálás szentsége. Tehát, ha súlyos beteghez hívnak, az általános szokástól eltérve, az első tájékozó kérdések (Eszméletén van-e még a beteg? Szentáldozáshoz tud-e járulni?) között kell szerepelnie annak is, hogy bérálkozott-e? Ha ez nem tisztázható egyértelműen, akkor, úgy gondolom, hogy feltételesen meg kell bérálnunk a beteget. Ezáltal nem sértjük a szentség méltóságát, az elmulasztással viszont lehet, hogy nagy jótól fosztjuk meg az életből távozó keresztény hívőt.

A „pro infirmis” fiókban éppen ezért készenlétben kell tartanunk a betegek olaján kívül a szent krizmát is, ahogy az általában ott van a keresztelezéshez szükséges dolgok között (a katekumenek olajával közös fémtengelyre erősített kapszulában). A bérálás szertartása benne van az általánosan használt kis barna betegellátó könyvben.

Törekvésünknek főképpen arra kell irányulnia, hogy felebarátaink lelkének hasznára váljunk. Úgy is, hogy közreműködésünkkel minél gazdagabban részesüljenek a szentségek által közvetített kegyelmekben.

Szentendre, 2010. szeptember 5.

P. Leszkovszky Pál O.P.